HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

אלא משכון דספק. למאי תפסת אם לא להיות משכון תחת שוויו ובהסיא מיהת לא קיימא ביה לא יגוס: **אינו משמט בכולו.** כלומר אינו משמט כלל: **מכלל דר' יהודה כו'.** קושיא הוא: **כמאי דנקיטת זוזי הב ליה.** ואי לא מקבלת מי שפרע: **ואידך.** המותר: **דכריס נינהו.** בלא מעות. רב לטעמיה דאמר כנגדו הוא קונה: **הין בכלל איפה.** שהסיר י"ב לוגין: **אלא שיהא הן שלך בו'.** כלומר כשאתה מדבר הן אז לאו קיים בדברך והלדק אותם: **שלא ידבר אחד בפה בו'.** בשעה שהוא אומר הדבור לא יהא בדעתו לשנות אבל אם נשתנה השער לאחר זמן והוא חוזר בו לפי שינוי השער אין כאן חסרון אמנה: **אבל אמרו חכמים בו'.** סיפא קתני המחזיר בו אין רוח חכמים נוחה הימנו. אלמא יש בהן משום מחוסרי אמנה: **פנאי היא.** דאשכחן רבי יוחנן בן מתיא דפליג: **מעשה בר' יוחנן בו'.** משנה היא בהשוכר את הפועלים שנה את בנו לחזור בתנאו עד שלא יתחילו המלאכה ולפסוק להם מזונות קלים: **לא סמכא דעתייהו.** על דברי הבן: **מימר אמר קמיה.** כבר הודיעו מה פסק לנו ומתלה: **מי אמר רבי יוחנן הכי.** דיש בדבריה משום חסרון אמנה: **יכול לחזור בו.** וקשיא לן יכול פשיטא דהא לא משך ואין כח בב"ד לכופו: **אלא.** ודאי על כרחך מותר לחזור בו קאמר ואשמעינן דאפילו חסרון אמנה ליכא: **מודה ר' יוחנן במתנה מועטת.** שאין מותר לחזור משום דסמכא דעתיה דמקבל אדיבוריה וכי אמר מותר לחזור בו במתנה מרובה קאמר דלא סמכא דעתיה דמקבל דלקיימיה לדיבוריה: **נכן לוי.** כל לוי קרוי בן לוי: **בור מעשר יש לך בידי.** שעשרתי מפירותי ואתנו לך: **תרומת מעשר.** שהלוי מפריש מעשר לכהן מעשר מן המעשר: **משום הכי רשאי.** שיש לו לסמוך על מה שכתוב (לפניה ג) שארית ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו כזב ולא יתנו בלוי אחר והא מתנה מועטת היא שאין לישראל במעשר זה אלא טובת הנאה שהיה בידו מתחילה לתת לכל בן לוי שירצה: **אין לו עליו.** אין לו לבן לוי לאשון על ישראל זה: **אלא תרעומת.** שהבטיחו בתחלת נכזבה: **אלא ש"מ בדלא נטלו.** ויש בדברים משום חסרון אמנה: **אפילו שומר חנם נמי לא הוי.** ואפילו פשעו בשמירתן פטורין: **והא בעי לקבולי כו'.** ולמאן לא הוי מקבל ואישתכח דזוזי דידיה הוו: **הכי נמי.** אז משלם השומרים אז יקבל מי שפרע: **בדידי הוה עובדא.** אותו מעשה דשומרים על ידי היה ולא כן היה שאילו קיבלתים לתת השומרים לא הייתי חוזר בי בכל חלוני של עולם ולא על כן באנו לדין אלא כך היה:

אלא משכון דנקיט למה ליה אלא לאו שמע מיניה מאי אינו משמט דקאמר רבן שמעון בן גמליאל אינו משמט בכולו ומאי משמט דקאמר רבי יהודה הנשיא [א]**להך פלגא דלא נקיט עליה משכון ובהא קמיפלגי דרבן שמעון בן גמליאל סבר כנגד כולו הוא קונה ורבי יהודה הנשיא סבר כנגדו הוא קונה לא מאי אינו משמט דקאמר רבן שמעון בן גמליאל להך פלגא דנקיט עליה משכון מכלל דרבי יהודה הנשיא סבר להך פלגא דנקיט עליה משכון נמי משמט אלא משכון דנקיט למה ליה לזכרון דברים בעלמא רב כהנא יהבו ליה זוזי אכיתנא לסוף אייקר כיתנא אתא לקמיה דרב אמר ליה במאי דנקיטת זוזי הב להו ואידך דברים נינהו ודברים אין בהן משום מחוסרי אמנה דאיתמר דברים רב אמר אין בהן משום מחוסרי אמנה** [ב]**ורבי יוחנן אמר** [ג]**יש בהם משום מחוסרי אמנה מיתיבי רבי יוסי ברבי יהודה אומר מה תלמוד לומר** [ד]**הין צדק והלא הין בכלל איפה היה אלא לומר לך** [ה]**שיהא הן שלך צדק ולאו שלך צדק אמר אביי ההוא** [ו]**שלא ידבר אחד בפה ואחד בלב מיתיבי** [ז]**ר' שמעון אומר אף על פי שאמרו טלית קונה דינר זהב ואין דינר זהב קונה טלית מכל מקום כך הלכה אבל אמרו מי שפרע מאנשי דור המבול ומאנשי דור הפלגה הוא עתיד ליפרע ממי שאינו עומד בדיבורו תנאי היא דתנן** [ח]**מעשה ברבי יוחנן בן מתיא שאמר לבנו צא ושכור לנו פועלים הלך ופסק להם מזונות וכשבא אצל אביו אמר לו בני אפילו אתה עושה להם כסעודת שלמה בשעתו לא יצאת ידי חובתך עמהם שהן בני אברהם יצחק ויעקב אלא עד שלא יתחילו במלאכה צא ואמור להם על מנת שאין לכם עלי אלא פת וקטנית בלבד ואי ס"ד דברים יש בהן משום מחוסרי אמנה היכי אמר ליה זיל הדר בך שאני התם דפועלים גופייהו לא סמכא דעתייהו מאי טעמא מידע ידעי דעל אבוה סמך אי הכי אפילו התחילו במלאכה נמי התחילו במלאכה ודאי סמכי דעתייהו אמרו מימר אמר קמיה דאבוה וניחא ליה ומי אמר רבי יוחנן הכי והאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן האומר לחבירו מתנה אני נותן לך יכול לחזור בו יכול פשיטא אלא** [ה]**מותר לחזור בו אמר רב פפא** [ט]**ומודה רבי יוחנן** [י]**במתנה מועטת דסמכא דעתייהו הכי נמי מסתברא דאמר רבי אבהו אמר רבי יוחנן** [ז]**ישראל שאמר לבן לוי כור מעשר יש לך בידי בן לוי רשאי לעשותו תרומת מעשר על מקום אחר אי אמרת בשלמא לא מצי למיהדר ביה משום הכי רשאי אלא אי אמרת מצי למיהדר ביה אמאי רשאי אישתכח דקא אכיל טבלים הכא במאי עסקינן כגון שנטלו ממנו וחזר והפקידו אצלו אי הכי אימא סיפא נתנו לבן לוי אחר** [י]**אין לו עליו אלא תרעומת ואי סלקא דעתך כגון שנטלו ממנו וחזר והפקידו אצלו אמאי אין לו עליו אלא תרעומת כיון דמשכיה ממונא את ליה גביה אלא לאו שמע מינה** [יא]**בדלא נטלו שמע מינה ההוא גברא דיהיב זוזי אשומשמי לסוף אייקר שומשמי הדרו בהו ואמרו ליה לית לן שומשמי שקול זוזך לא שקיל זוזיה איגנוב אתו לקמיה דרבא אמר ליה כיון דאמרי לך שקול זוזך ולא שקלית לא מבעיא שומר שכר דלא הוי אלא אפילו שומר חנם נמי לא הוי אמרו ליה רבנן לרבא** [יב]**והא בעי לקבולי עליה מי שפרע אמר להו הכי נמי אמר רב פפי אמר לי רבינא לדידי אמר לי** [יג]**ההוא מרבנן ורב טבות שמיה ואמרי לה** [יד]**רב שמואל בר זוטרא שמיה דאי הוו יהבי ליה כל חללא דעלמא לא הוי קא משני בדבוריה בדידי הוה עובדא ההוא יומא אפניא דמעלי שבתא הוה והוה יתיבנא ואתא ההוא גברא וקאי אבבא אמר לי אית לך שומשמי לזבוני**

אמרי

מודה רבי יוחנן במתנה מועטת. ויוקר נמי הוי כמו מתנה מועטת: **וחזר והפקידו אצלו.** ס"מ למפרך מי הכי מאי למימרא אלא דבלאו הכי פריך ספיר מסיפא: **אלא אפי' שומר חנם נמי לא הוי.** (ז) והא דאמר בפרק האומנין (לקמן דף פ:) טול שלך והבא מעות שומר חנם היינו משום דמעיקרא היה שומר שכר וכשא"ל טול שלך לא לסלק עצמו לגמרי משמירה קאמר אלא שלא יהיה שומר שכר: (ח) **כל הא ביתא** קמך **לא מבעיא בו'.** והא דאמר בפרק הפרה (ב"ק דף מז: ושם) הכניס ברשות בעל החצר חייב ר' אומר עד שיקבל עליו בעל החצר שמירה י"ל דשמעתין אתיא כרבי דשמואל התם פסיק הלכתא כרבי ואע"ג דרב התם פסיק הלכתא כתנא קמא קיימא לן כשמואל בדיני לגבי רב ועוד דאפילו לרבנן דמתחייבי היינו לפי שאמר ליה כנוס שורך דמשמע ואשמרנו אבל הא ביתא קמך סלק עצמו משמירה לגמרי(ט): בכלי

נא א מיי' פ"ט מה' שמיטין ויובלות הל' יד סמג עשין קמט ולאוין עד טוש"ע ח"מ סי' מז סעיף יב:

נא ב מיי' פ"ז מהלכות ממכיה הל' ח סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' לד סעיף ז:

נב ג מיי' פ"ה מהלכות דעות הל' יג:

נג ד מיי' שם פ"ב הל' ו:

נד ה ו מיי' פ"ז מהל' ממכיה הל' ט סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' לד סעיף ח (וסימן רמא סעיף ח):

נה ז ח ט (מיי' פ"ז מהל' מעשר הלכה ח):

נו י מיי' פ"ז מהל' ממכיה הל' ג ופרק נהנאות ומכ"מ ובכ"מ ובמגיד יוסף סמג שם טוש"ע ח"מ סי' קלח סעיף טו:

תורה אור השלם

1 מאזני צדק אבני צדק איפת צדק והין צדק יהיה לכם אני יי אלהיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים:
ויקרא יט לו

גליון הש"ס

גמ' ור"י אמר יש בהם. עיין בר"ש פ"י משנה ט' דשביעית: **שם** ההוא שלא ידבר. עיין בתוספות דף פו ע"א רש"י ד"ה פריעה: **שם** ומודה ר"י. אף דלא שייך כאן דמודה לגבי דבר"ע יכול לחזור מ"מ נקט ומודה לומר דמודה מכלל שאמר וכעין זה בגיטין דף פג ע"א מודה ר"א במגרש. כ"כ רשב"א בחידושיו שם: **שם** רב שמואל בר זוטרא שמיה. כ' הגאר שבע סי' יג דל"ל רב טביומי שמיה דסכי אית' בסנהדרין:

מוסף רש"י

משכון דנקיט. דתפסת למאי תפסתה אי לאו למשכון מיהת דהסות פלגא (שבועות מד:). **משום** מחוסרי אמנה. אם מחזר בדיבורו (בכורות יג:). **ואין** דינר זהב קונה טלית. לגגני פירות הוא דהכא עוצעא, מכל מקום. כלומר אף לפי פורענות העתידה לבוא על המחזר, כך הלכה. שאין ב"ד יכולין לעכב בידו (לעיל מח.). **בשעתו.** בעת מלכותו, דמלך והדייטו הוה (לקמן פג.). **בני אברהם** יצחק ויעקב. ומעוזתו של אברהם גדולה משל שלמה דהמפרש בגמרא (שם). **עד שלא יתחילו** במלאכה. דאין כאן אלא דברים ודברים אין בהם משום מחוסרי אמנה, דאילו לא מוכל לחזור (שם).